

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למדעי־הרוח
החוג לבלשנות

**כניסה לדברי בן־השיח:
תיאור מקרה־מבחן של שיח עמיתים בוולשית**

מטלה מסכמת לקורס מס' 41838 „ניתוח השיחה — תיאוריה ושיטות ניתוח”

מוגש אל: מיכל מרמורשטיין

יודה רונן

מספר־סטודנט: 066372749

ירושלים
חורף 2018–2019

1 :: הקדמה וסקירת ספרות

בעבודה זו אדון בקצרה בנושא הראוי לעיון מעמיק בהרבה: כניסה לדברי בן-השיח בשיחה הופשית ובלתי רשמית. הקורפוס לדין הוא שיחה בין שני עמיתים בשפה הוולשית¹.

מאפיין בולט ביותר של השיחה הדבורה החופשית, ואחד האתגרים הגדולים שמחקרה מעמיד בפני הבלשן — ובפרט בפני הבלשן המבני — הוא שבמבט ראשון היא נראית כאוטית ביחס למבנה הטקסטים הכתובים, אפילו אלה המייצגים שיחה באופן ספרותי. כנגד זאת, רעיון המהווה עמוד-תווך בתחום ניתוח השיחה (Conversation Analysis) הוא קיומו של „סדר בכל הנקודות (באינטראקציה)“ (order at all points; ר' SACKS 1984); כלומר, למרות שעל פניו השיחה הדבורה נראית נטולת סדר, אכן יש לה מבנה ומשימתם של החוקרים העוסקים בניתוח השיחה לחשוף אותו בכלים אנליטיים.

בעוד שבשפה הכתובה אנו מורגלים במבנים לשוניים „שלמים“ המאורגנים באופן סדור, בשיחה החופשית נפוצים גם מבנים שונים מאלה, שיש בהם קיטוע: הן מצדו של דובר אחד² והן בכניסה של דובר לתוך דבריו של חברו. עבודה זו תעסוק — על קצה המזלג — בסוג השני.

המנגנון המארגן היסודי של השיחה הוא חלוקת רשות הדיבור בתורות בין הדוברים: כל דובר מקבל את רשות הדיבור לפרק זמן מוגבל, עד שהיא עוברת לדובר הבא. כל יחידת תור בסיסית מכונה במונחי ניתוח השיחה „יחידת מבנה תור“ (turn construction unit, ובר"ת TCU), וסיומה המהווה הזמנה לדובר אחר לקחת את תורו או מאפשר לאותו הדובר להמשיך ולדבר למשך יחידה נוספת מכונה „transition relevance place“ (בר"ת, TRP); מונחים אלו נטבעו על ידי SACKS, SCHEGLOFF, and JEFFERSON (1974) במאמרם המכונן. אם כך, ענייננו הוא בהחלפת תורות שאינה ב-TRP.

הכוחות המבנים את הארגון ה„ריטואלי“ של השיחה אינם פְּנִיִּים-לשוניים בלבד, אלא קשורים גם למאפיינים אינטראקציונליים חוץ-לשוניים. כח חוץ-לשוני מרכזי כזה מגולם במונח „פְּנִיִּים“ (face), כפי

ארגון השיחה
הדבורה

קיטוע

תורות

פְּנִיִּים

1 < רקע: וולשית (Cymraeg בוולשית; Welsh באנגלית) היא לשון בריטונית מהענף הקלטי של המשפחה ההודואירופית. לשון זו מדוברת בעיקר בוויילס (בדרום-מערב בריטניה, גובלת באנגליה ממערב), על ידי כ-562,000 דוברים (לפי מפקד האוכלוסין של הממלכה המאוחדת משנת 2011), המהווים כחמישית מאוכלוסיית וויילס. מבחינה טיפולוגית, למרות שהיא לשון הודואירופית ולמרות מיקומה באי מערב-אירופי, היא לא משתייכת לאגד הלשונות המכונה Standard Average European, בדומה ללשונות הקלטיות האחרות (ר' HASPELMATH 2001).

2 < מקרה מרתק של שימוש רטורי במבנים תחביריים שעל פניו אינם שלמים (אנקולותיה) אפשר לראות בלשונו של הדרשן ואב-המנזר שנותה (348, משוער - 466), בקופטית; נושא זה נידון בהרחבה אצל SHISHA-HALEVY (2016). דרשותיו של שנותה אמנם נמסרו לנו בכתב, אך מבעד לייצוג הכתוב נבטים מאפיינים ברורים של שפה דבורה.

שנדון אצל (Goffman 1967). אמנם הדבר תלוי בגורמים רבים, תרבותיים ובינאישיים, אך נראה שבכניסה לדברי חברו עלול אדם לאיים על „פניו” (במונחי המחקר, לבצע (FTA) face-threatening act); ר’ Brown (1987) and Levinson). לכן, כדי לפשט את העיסוק בהיבטים חוץ-לשוניים כאלה, בחרתי בכוונה תחילה בניתוח של שיחה ידידותית אחת בין שני אנשים הדומים זה לזה במאפיינים חוץ-לשוניים, כגון מגדר³, גיל, עיסוק, השכלה וכד’.

שיחה זו לקוחה מהקורפוס המרכזי המשמש לחקר הלשון הוולשית הדבורה, Corpws Siarad Bangor⁴ (Deuchar et al. 2014), וסימונה שם Roberts¹. היא מתקיימת בין שני עמיתים באוניברסיטת בנגור שבוויילס: Hefeydd (המסומן בתעתיק כ-HEF), בן 25, ו-Howyn (המסומן כ-HOW), בן 33.⁵ אורכה 35 דקות, היא הוקלטה בינואר 2006, והחלק בו נעסוק נסוב סביב דיבוב ותרגום של סרטים. שני הדוברים בקיאים בנושא ונראה שהם מיוחדים.

יש להבחין בין כניסה לדברי בן-שיח ובין תגובות ב-backchannel⁶, דהיינו תגובות פאטיות מצד המאזין — מילוליות ובלתי-מילוליות — שמובעות תוך כדי תורו של בן-שיח ומסמנות לרוב אישור על קליטת דברי בן-השיח (בעברית, „אהה”, „כן”, „הממ”, „ואללה” וכד’) מבלי לקחת את תורו.

תגובות ה-backchannel בוולשית מעניינות בין השאר בגלל הממשק שלהן עם האנגלית בוויילס ועם הספרדית בפּרובינציית צ’ובוט שבפּטגוניה, ארגנטינה (לפי ההערכות חיים שם בין 1,500 ל-500 דוברי וולשית). כיום אין עוד דוברי וולשית חד-לשוניים, אם כי יש מי שהוולשית שגורה בניהם יותר מהאנגלית. לקורפוס Siarad הנדון כאן קורפוסים „אחים” בשם „קורפוס פטגוניה” (דוברי וולשית בפּטגוניה), וקורפוס מיאמי” (דוברי ספרדית בפּלורידה); שלושתם נוצרו על ידי המרכז לחקר דו-לשוניות באוניברסיטת בנגור וזמינים מהאתר siarad.org.uk (ר’ Deuchar et al. 2014). לא ידוע לי על מחקר שעוסק בדיוק בנקודה של הממשק הדו-לשוני ב-backchannel בוולשית, אך ר’ Maschler (1994) לדיון בדוברים דו-לשוניים של עברית ואנגלית, כתת-נושא מתוך כמה, וכן Heinz (2003) לדיון בדוברים דו-לשוניים של גרמנית ואנגלית אמריקנית (ובפרט § 3.1.1 שם, לסקירת ספרות).

השיחה בה
אעסוק

backchannel

אקסקורטוס

- 3 < בהקשר ניתוח השיחה, ר’ Speer (2005) וכן אסופת המאמרים (Speer and Stokoe 2011).
- 4 < הקורפוס כולל 69 הקלטות בהן משתתפים 151 דוברים ואורכו הכולל כ-40 שעות ו-460,000 תמונות. באתר הקורפוס (<http://siarad.org.uk/speakers.php?c=siarad>) ניתן להוריד הקלטות של השיחות, תעתיק ותרגום, וכן מידע אודות כל שיחה (metadata); הכל משוחרר תחת הרשיון החופשי הציבורי של גנו (GNU GPL). ההקלטות הן בשני ערוצים — כשהמיקרופונים השונים מכוונים אל הדוברים השונים — דבר שמקל על הפענות, במיוחד במקרים שבהם הדוברים מדברים ברזמנית.
- 5 < מידע נוסף אודותיהם, כפי שנמסר בשאלון שקיבלו, זמין בגליון נתונים זה: http://siarad.org.uk/docs/Questionnaire_data_Siarad.xlsx
- 6 < קיים מונח עברי מקובל?

היריעה במסגרת עבודה זו קצרה מכדי לדון לעומק בסוגיות העולות מההקלטות או להציע ניתוח ותיאור ממצים, ומאפשרת לתת סקירה התרשמותית ראשונית בלבד.

1.1 :: התמלול

הערות טכניות הערות טכניות

- בראש כל קטע מתומלל מופיע בצד שמאל מלבן ובו מספר הדוגמה, מתחתיו נקודת הזמן שבה מתחיל הקטע, ומתחתיה נקודת הסיום. ניתן להאזין לקטעים בעזרת לחיצה (יחידה או כפולה, בתלות בקורא ה-PDF) על הסימן «▶». במידה ולא מושמע קטע הקול המתאים, ניתן להוריד את הקבצים מהכתובת הבאה: <https://ac.digitalwords.net/media/2019-02-24/>
- התמליל שאני מציג בעבודה שונה מזה שהופק במסגרת הקורפוס. ההבדלים העיקריים הם חלוקה לפי יחידות אינטונציה (intonation units), מוסכמות סימון אחרות (השיטה שבה נעשה שימוש בעבודה מבוססת על זו של פרוייקט מעמ"ד), סימון של הפיפה בדיבור, וכן מספר מקומות שבהם בחרתי לתעתק באופן שונה.
- למען הבהירות והפחתת העומס הגראפי בדוגמאות, שכוללות גם תרגום וגלוסות, בחרתי להמנע מהשימוש המקובל בגופן בעל רוחב אותיות אחיד, ואת החפיפות סימנתי בצבע. הנקודה בה נכנס אחד הדוברים לדברי בן-שיחו מסומנת במלבן.
- תפקיד הגלוסות הוא לתת מושג כללי לגבי מבנה המלל הוולשי; הן אינן מתיימרות להוות ניתוח בלשני קפדני, אלא נועדו לשמש ככלי עזר בלבד. התרגום בצד ימין מילולי עד כמה שניתן, במטרה לשקף את המבנה הלשוני הוולשי. תיקונים סימנתי בקו חוצה.
- הפסקות מסומנות בסוגריים בצד ימין, מדודות בשניות.

2 :: סקירת המקרים ודיון בהם

נפתח בדוג' 1, שמופיעה לאחר שגם HOW וגם HEF מביעים ביקורת על אופן הדיבוב של סדרות טלוויזיה בשפות שונות (HOW על אריק ובנץ מ, "רחוב סומסום" בגרמנית, HEF על מאלדר וסקאלי מ, "תיקים באפלה" בצרפתית). HOW נותן דוגמת-נגד לאלה: הוא אומר שיכול להיות שההתאמה של הדיבוב קשורה גם לטיבו של הסרט (1-3), ומדגים מהדיבוב הגרמני ל, "שר הטבעות" (5-7), אמירה שזוכה להסכמה מ-HEF (8). ב-(9)

תיאור דוג' 1

הוא מחזק את הטענה בכך שהוא אומר שהוא חיבב את (הדיבוב של) הדמות זקנעץ⁷ בגרמנית יותר מאשר המקור האנגלי (9-11). נראה שהוא מתקשה מעט בהזכרות בשמו של המדובב באנגלית, שכן אחרי המילה na „מאשר, מ-” בטון ממשך הוא מתעכב מעט יותר משניה עד שהוא מתחיל להגיד את השם. כבר אחרי מעט יותר מחצי שניה בה המבנה התחבירי תלוי באוויר HEF נכנס לדבריו ומנסה להשלים אותו באמירת na „מאשר, מ-” בטון עולה (10). מיד לאחר מכן HOW משלים ואומר את השם (11). נראה שלכניסת HEF לדברי HOW לא היתה במקרה זה השפעה של ממש על התארגנות חילופי הדברים, שממשיכים בדוג' 2 לאחר השתוות קצרה ואמירת em „אמ”.

גם אם אמנם HEF לא לקח במקרה זה את התור מ-HOW, שורה (10) כאן נבדלת בבירור משימוש ב-backchannel: אין כאן סימון מקביל — לא משיק — לדברי בן-השיחה אלא נסיון לבנייה-ביחד (collaboration, joint production ו־co-production בספרות) של השיחה (ר' SACKS 1994; FAIS 1995a,b): חזרה על החלק האחרון במבנה החסר במטרה להביא להשלמתו, חזרה שלא נעדרת סימון של חוסר-טבלנות⁸.

בניה יחד

<p>היא (סתמי) להיות אולי לחשוב PRES.ISG ### dw meddwl ella bod hi על תלוי ב- (y)n dibynnu ar </p>	<p>### אני חושב אולי שזה תלוי ב- HOW 1 (0.783)</p>	<p>1 519.000 534.532 🔊</p>
<p>ה טבע natur y </p>	<p>טבעו של ה- 2 (1.152)</p>	
<p>טוב TAG משהו או סרט ה טיב naws y film [neu rywbeth] de </p>	<p>טיבו של הסרט [או משהו] TAG 3</p>	
<p>[mmm] להיות get אני הייתי בגלל achos o'n i cael bod </p>	<p>[מממ] HEF 4 בגלל שעבורי HOW 5</p>	
<p>דיבוב ה- ב- דיבוב ה- y lleisio (y)n yn Lord of the Rings yn </p>	<p>הדיבוב ב- בשר הטבעות 6</p>	
<p>מעולה ב- yn wych </p>	<p>מעולה 7</p>	
<p>נכון right </p>	<p>נכון HEF 8</p>	
<p>גרמנית ב- להחבב אני הייתי o'n i licio'r Treebeard Almaeneg yn </p>	<p>חיבבתי את זקנעץ בגרמנית יותר מאשר HOW 9</p>	
<p>מאשר יותר טוב well na </p>	<p>(0.538)</p>	
<p>מאשר na /</p>	<p>מאשר \ HEF 10</p>	
<p>TAG John Rhys-Davies de </p>	<p>ג'ון ריס דייביס TAG HOW 11</p>	

7 < רקע: הדמות הופיעה בסרט כאנימציה ממוחשבת. דובבה באנגלית על ידי John Rhys-Davies, ששיחק גם את הדמות גימלי, ובגרמנית על ידי Wolfgang Hess.

8 < בהקשר זה אין אלא להצר על כך שאצל רבים מהחוקרים בתחום ניתוח השיחה נימוס ויחסים בינאישיים לא נכללים במכלול הנתונים בהם הם עושים שימוש.

דוג' 2 ממשיכה לאחר דוג' 1. בדוגמה זו HOW מנסה להעביר רעיון (שבסדרות עם יסוד קומי לדיבוב בקולות מצחיקים יש מקום מרכזי), אך מתקשה לעשות זאת באופן שוטף. גם כאן, ב-(13), נכנס HEF לדברי HOW לאחר התמהמהות במבנה תחבירי לא שלם (אחרי y lleisiau „הקולות” היינו מצפים כאן לאיור⁹), משהבין את כוונת בן-שיחו. כאן HEF מציע המשך שונה מעט ל-*rhan o'r diddanwch ydy fath â* „חלק מהתענוג הוא סוג של”: לא *[...] y lleisiau „הקולות [...]”* כפי שהתחיל HOW אלא *llais mwy od* „קול יותר מוזר”, ביחיד וללא ידוע. במקביל, ב-(14) HOW ממשיך את המשפט שהתחיל: *difyr de* „הקולות”) (ה)מצחיקים TAG. אם כן, גם בדוגמה זאת יש בניה משותפת של השיחה לאחר שבן-השיח משתתה.

am	אמ	1	HOW	0.937
ond efo rywbeth fath â	אבל עם משהו כמו	2		0.437
Simpsons neu	משפחת סימפסון או	3		0.593
Sesame Street neu beth bynnag	רחוב סומסום או מה שזה לא יהיה	4		0.593
ella bod (y)na bod nhw	אולי יש הם	5		1.338
bod 'na ryw fath â	יש איזשהו	6		1.541
gan bod nhw gan bod nhw'n	בגלל שהם דברים די קלילים	7		
bethau eitha ysgafn neu	או			
(di)py(n) bach yn ddoniol neu	טיפ-טיפה משעשעים או מה שזה לא יהיה	8		
beth bynnag neu	או			
bod o 'n rhan o'r	חלק מה-	9		0.993
diddanwch	תענוג	10		0.500
ydy fath â ?	הוא סוג של ?	11		0.526
o y lleisiau	אה הקולות	12		0.397
lla[is mwy od]	קול יותר מוזר	13	HEF	

2
534.532
575.926
🔊

מציחיק TAG [difyr de]	[מציחיקים TAG]	HOW 14
##[# #]## ###	### ##[# #]##	HEF 15
כ [ie]	[כנ]	HOW 16
(H) ie:	כ: (H)	HEF 17 (7.633)
בגלל achos #yn b### #oedd	בגלל ###	HOW 18
רק, אה er jyst	אה, רק	19 (0.749)
הומר עם עם לראות ב־PRES.1SG m OK dw 'n gweld efo efo Homer	מ, אוקיי, אני רואה שעם עם הומר הגרמני	20
לנסות אחרי הם היו גרמנית Almaeneg oedden nhw (we)di trio	הם ניסו לעשות את הדבר	
ב־ דבר ה־ לעשות gwneud y peth yn		(0.808)
קול של סוג איזה ryw fath o lais	איזה סוג של קול	21 (1.000)
משהו או מטופש gwyrion neu beth bynnag	מטופש או משהו	22

בדוג' 3 HOW הוא שנכנס לדברי לדברי HEF. כאן מיד לאחר ש־HEF מתאר את קולו של הומר סימפטון באנגלית כבעל איכות פתטית (תוך שימוש במילה האנגלית pathetic), HOW מאשר את דבריו (ie, „כנ”) ומוסיף לקסמה וולשית¹⁰ (plentyinnaidd „ילדותי”) לפני ש־HEF משלים את דבריו; מיד לאחר מכן, (4), HEF מאשר את התוספת בחזרה עליה ובתוספת ie, „כנ”, אישור שזוכה לאישור חוזר מצדו של HOW. לאחר מכן יש הפסקה ארוכה יחסית שלאחריה HOW משווה את הומר בדיבוב באנגלית לזה בגרמנית, וחותר במילים a (dy)na ni „וזהו” (מילולית: „והנה אנחנו”, עם הפרזנטטיב (dyna), שמעבירות את התור ל־HEF. כשם שבדוגמה הקודמת במשבצת [...] ב־[...], rhan o'r diddanwch ydy fath â [...], חלק מהתענוג הוא סוג של [...]” ניתן להכניס הן את (y) lleisiau difyr (ה)קולות (ה)מציחיקים” של הדובר המקורי והן את llais mae 'na rywbeth yn [...] של ב־[...], קול יותר מוזר” של ב־השיח שנכנס לדבריו, כך גם כאן במשבצת [...] ב־[...], llais 'chydig bach yn rywbeth eitha [...]” יש משהו כקול טיפ־טיפה כמשהו די [...]” ניתן להכניס הן את pathetic, פתטי” של הדובר המקורי והן את plentyinnaidd „ילדותי” של ב־השיח שנכנס לדבריו. נראה, אם כן, שבמקרים אלה הכניסה לדברי ב־שיח משלימה משבצת תחבירית (בדוג' 1 היתה כאמור חזרה על דברי ב־השיח במטרה לגרום להשלמת המבנה העומד); לעומתן, בשתי הדוגמאות הבאות (4 ו־5) הכניסה לדבריו של ב־השיח לא משלימה אותם אלא קוטעת אותם.

תיאור דוג' 3

השלמה מול קטיעה

10 < בהקשר זה, על השאלה „I keep languages separate, (ר' הע' בעמ' 2) ענה HOW את התשובה „(Agree), 4”, בעוד ש־HEF ענה „(Disagree), 2”.

שם יש איכשהו זמן (אותו) אחד הי על הי על ar yr ar yr un pryd rywsut mae 'na	בַּ באותו הזמן איכשהו יש משהו כקול	HEF	1	
קול בַּ בַּ משהו rywbeth yn yn llais				(0.615)
די משהו בַּ קטן קצת 'chydig bach yn r- rywbeth eitha	טיפ-טיפה, כמשהו די פתטי [בו גם TAG]		2	
גם הוא אודותיו פתטי pathetic [amdano fo hefyd yn does]				
יילדותי כן [ie, plentynnaidd]	[כן, ילדותי]	HOW	3	
כן ילדותי plentynnaidd i[e]	ילדותי, כן [i]	HEF	4	
כן [ie]	[כן]	HOW	5	(1.149)
am	am		6	(0.630)
יש רק גרמנית בַּ ### #yn ### Almaeneg jyst y mae	### בַּ גרמנית פשוט הוא פשוט		7	
אידיש של סוג איזה רק ב־הוא o 'n jyst ryw fath o lob	איזה אידיש.			
מממ a (dy)na ni ###	מממ	HEF	8	
	זהו	HOW	9	

3

591.025

605.257

בדוג' 4 מעלה HEF תת-נושא חדש אחרי ש-HOW לקח את התור ב-654.011-659.874 ולא השתמש בו בפועל. הנושא החדש הוא השאלה מה קורה כאשר שחקן מפורסם משחק או מדובב בשפת המקור: האם מקצים מדובב מסויים בתרגום? ב-(3) מתחיל HEF לשאול את השאלה, אך משתהה מעט אחרי un „אחד, אדם מסויים, איזה-“¹¹, אותה הוא הוגה באופן ארוך מהרגיל (נראה שהבחירה באופן הניסוח של הביטוי שלאחר ה־un, שעדיין לא הושלמה בנקודה זו, היא הגורם להארכה ולעיכוב). בין un והמשלים שלה (במקרה דנו, dyn trosleisio „מדובב“) יש צמידות תחבירית גבוהה, אך גם אם HEF עדיין לא סיים את תורו ולא השלים את המבנה התחבירי, אל תוך הרגע השקט מתפרץ HOW, שכבר הבין מה HEF עומד לשאול ויש לו תשובה שהוא רוצה לחלוק: שהוא שאל אדם מסויים (שמו לא ברור בהקלטה) את אותה השאלה ולא קיבל תשובה, אבל יש לו דוגמה מסרט בשם „החדקון האחרון“, שבו השחקן כריסטופר לי דובב לא רק את המקור האנגלי אלא גם את התרגום הגרמני (המלל ממשיך בדוג' 5). בדוגמה זו, בניגוד לשלוש הקודמות, בן-שיח לא משלים את דברי חברו בבניה משותפת של השיחה אלא לוקח את התור ואומר דבר-מה אחר. נבחין בסמן שאלת התגית de בו משתמש HOW ב-(5) ובטון היורד, בעזרתם הוא מבסס את התור שלקה.

תיאור דוג' 4

כש תיודע חלק מ לעשות הם יש מה ə ə be mae nhw wneud o ran timod pan	אה אה, ומה עושים מבחינת, אתה יודע,	HEF	1	
מפורסם שחקן אתה אצל יש mae gen ti actiwr enwog	כשיש לך שחקן מפורסם?			

4

660.427

670.184

11 < לתיאור מבני של un, אמנם בשפה הספרותית ולא בזו המדוברת, ר' (SHISHA-HALEVY (1998, ch. 2).

			(1.168)
צורה תלויה 3PL	צורה תלויה 3PL	ב־ הם	
אחד להקצות	am penodi u:n	אה אה, הַם הם	2
לדובב איש	[dyn trosleisio]	אמ, מקצים איזה (מסויים)	3
			(0.286)
		מדובב	4
PRES.ISG	אני	אחרי	אני
PRES.ISG	אני	לש־(אול)	PRES.ISG
[dw]	i (we)di ho-	dw	i
אחרי	לש־אול	אחרי	
אחרי	זה	TAG	
(we)di h]oli hynna de		אני שא־אני שאלתי את זה TAG	5

דוג' 5, שממשיכה את דוג' 4, היא תמונת־מראה שלה: כאן HEF הוא שקוטע ב־(12) את HOW לאחר שזה התעכב בהשלמת מבנה תחבירי (עם tu u, „אותו אחד“, שדורש השלמה). במקרה זה ל־HEF אין פריטי־דע שהוא רוצה לחלוק אלא תמיהה בעקבות אמירה של HOW שממנה משתמע שכריסטופר לי יודע גרמנית. מעניין לראות שאחרי ההפסקה הארוכה בין (10) ו־(11), כשניה, שני הדוברים מתחילים לדבר באופן כמעט ברזמני: HOW משלים את דבריו ב־(11) ו־HEF מעלה את השאלה ב־(12). גם בדוג' 4 שני הדוברים התחילו לדבר לאחר ההפסקה באופן כמעט ברזמני. בידינו יש הקלטה בלבד, אך יתכן שסימנים חוץ־לשוניים (מבט, נשימה וכד') תורמים לסנכרון ויתכן שמדובר בצירוף־מקרים בלבד. הדבר טעון בדיקה מקיפה יותר.

תיאור דוג' 5

ברזמניות

PRES.ISG	NEG	אחרי	מ־ תשובה לקבל			
dw	(ddi)m	(we)di	[cael ateb o ###]	לא [קיבלתי תשובה מ־###] (שם פרטי, ככל הנראה)	HOW	1
			[### ###]	[### ###]	HEF	2
						(0.706)
PRES.ISG	אני	ב־(עת)	אבל ל־(עת)	אני	PRES.ISG	
dw	i'n	gw-	ond	dw	i'n	gwb-
יש	אחד	שם	יש	יש	אחד	יש
mae	mae	'na	u:n	ffilm		
					אני־אבל אני־יש יש איזה סרט	HOW
						(0.614)
					„החדקון האחרון“ או משהו	4
					ובאנגלית כריסטופר לי היה אחד מהמדובבי [מ־]	5
					[נכון]	HEF
					ובגרמנית	HOW
					הוא־היה	8
					כריסטופר לי ...	9
					קיבל את אותו	10
						(0.977)

5
670.692
696.740
🔊

TAG ככה חלק, תפקיד [rhan felly de]	[התפקיד, אם כן TAG]	11
גרמנית לומר הוא יש (בשאלה) [oh] (y)dy o siarad Almaeneg	[הו, הוא מדבר גרמנית?]	HEF 12
TAG הוא להיות כנראה יש mae debyg fod o de	TAG (מדבר) הוא	HOW 13
oh right /	הו, כן \	HEF 14
...	שמעתי שהוא מדבר איזה חמש-שש שפות שונות או משהו TAG	HOW 15

2.1 סיכום

בעבודה קצרה כמו זו לא ניתן לתאר מערכת לשונית ולבסס את התיאור על ממצאים אמפיריים באופן ודאי, אלא רק לדון בכמה סוגיות, „על קצה המזלג“. מאפיין חוזר בארבע מתוך חמש הדוגמאות (1, 2, 4, 5) הוא שכניסת בן-השיח לדברי חברו מתבצעת בזמן הפסקה באמצע מבנה תחבירי בעל צמידות תחבירית פנימית גבוהה (ר' SHISHA-HALEVY (2003) לדיון בצמידות בוולשית). הדבר טעון בדיקה מקיפה יותר, אך בשלב זה נראה לי שניתן להעלות את ההשערה הבאה: כניסה לתוך דברי בן-השיח בעודו מדבר מאופיינת כבושה יותר מבחינה חברתית, בעוד שכניסה תוך כדי השתהות נחשבת למקובלת יותר, בפרט כאשר מצופה מבן-השיח להשלים את דבריו אך הוא מתמהמה.

בסקירה זו ראינו שהדוגמאות אינן עשויות מקשה אחת: בחלקן הדוברים בונים את השיחה ביחד ובחלקן הם נכנסים לדברי חבריהם וקוטעים אותם. גם אלה וגם אלה זרות למסגרת הבלשנית ה„מונולוגית“ ומחייבות שימוש בכלים אנליטיים מתאימים העומדים לרשות הבלשן העוסק בניתוח השיחה.

אחתום בנימה אישית: העיסוק בלשון הדבורה, אחרי שנים של עיסוק בזו הכתובה, עורר אצלי עניין; יכול להיות שאמשיך לעסוק בניתוח בלשני של שיחות בפרט ומלל דבור בכלל. נראה לי מעניין במיוחד להשוות דוברים שונים בהקשר הנדון כאן: על פניו, ללא בדיקה מקיפה, נראה שיש פוטנציאל לשונות רבה בין הדוברים, שיכולה לנבוע הן ממאפייניהם האישיים והן מהבדלים חברתיים וסיטואציוניים.

מתי נכנס אדם לדברי חברו?

בניה ביחד מול קטיעה

מילות סיכום

- BROWN, Penelope and Stephen C. LEVINSON (1987), *Politeness: Some universals in language use*, Studies in Interactional Sociolinguistics, 4, Cambridge University Press, ISBN: 0-521-31355-4.
- DEUCHAR, Margaret, Peredur DAVIES, Jon Russell HERRING, Maria del CARMEN PARAFITA COUTO, and Diana CARTER (2014), 'Building bilingual corpora', in *Advances in the study of bilingualism*, ed. by Enlli Môn THOMAS and Ineke MENNEN, Multilingual Matters, chap. 5, pp. 93-111, ISBN: 978-1-78309-170-6.
- FAIS, Laurel (1994), 'Conversation as collaboration: Some syntactic evidence', *Speech Communication*, 15, pp. 231-243, DOI: 10.1016/0167-6393(94)90074-4.
- GOFFMAN, Erving (1967), 'On face-work: An analysis of ritual elements in social interaction', in *Interaction ritual: Essays on face-to-face behavior*, Pantheon Books, New York, pp. 5-45, ISBN: 0-394-70631-5.
- HASPELMATH, Martin (2001), 'The European linguistic area: Standard Average European', in *Language typology and language universals / Sprachtypologie und sprachliche Universalien / La typologie des langues et les universaux linguistiques: An international handbook / ein internationales Handbuch / manuel international*, vol. 20.2, ed. by Martin HASPELMATH, Ekkehard KÖNIG, Wolfgang OESTERREICHER, and Wolfgang RAIBLE, Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft / Handbooks of Linguistics and Communication Science, Walter de Gruyter, Berlin, New York, chap. XIV.107, pp. 1492-1510, ISBN: 9783110171549.
- HEINZ, Bettina (2003), 'Backchannel responses as strategic responses in bilingual speakers' conversations', *Journal of pragmatics*, 35, 7, pp. 1113-1142, DOI: 10.1016/S0378-2166(02)00190-X.
- MASCHLER, Yael (1994), 'Metalanguaging and discourse markers in bilingual conversation', *Language in Society*, 23, 3 (Sept. 1994), pp. 325-366, DOI: 10.1017/S0047404500018017, JSTOR: 4168534.
- SACKS, Harvey (1984), 'Notes on methodology', in *Structures of social action: Studies in conversation analysis*, ed. by J. Maxwell ATKINSON and John HERITAGE, Studies in Emotion and Social Interaction, Cambridge University Press, chap. 2, pp. 21-27, ISBN: 0-521-24815-9.
- (1995a), 'Collaboratives; Possible utterances; Utterance pairs; Greetings and introductions', in SACKS (1995c), chap. I.5, pp. 56-66.
- (1995b), 'Cover topics; Collaborative sentences; Tying rules; Relational-pair identifications', in SACKS (1995c), chap. III.7, pp. 320-327.
- (1995c), *Lectures on conversation*, ed. by Gail JEFFERSON, 2 vols., With an introduction by Emanuel A. SCHEGLOFF, Blackwell, ISBN: 978-1-557-86705-6.
- SACKS, Harvey, Emanuel A. SCHEGLOFF, and Gail JEFFERSON (1974), 'A simplest systematics for the organization of turn taking for conversation', *Language*, 50, 4, pp. 696-735, DOI: 10.2307/412243, JSTOR: 412243.

- SHISHA-HALEVY, Ariel (1998), *Structural studies in Modern Welsh syntax: Aspects of the grammar of Kate Roberts*, Studien und Texte zur Keltologie, Nodus Publikationen, Münster, ISBN: 3-89323-612-0.
- (2003), 'Juncture Features in Literary Modern Welsh: cohesion and delimitation — problematik, typology of exponents and features', *Zeitschrift für celtische Philologie*, 53, pp. 230-258.
- (2016), 'Divisions of juncture: On Shenoutean anacoluthia, and other puzzles of unexpected syntax', *Journal of Coptic Studies*, 18, pp. 113-179, DOI: 10.2143/JCS/18.0.3191770.
- SPEER, Susan A. (2005), *Gender talk: Feminism, discourse and conversation analysis*, Women and Psychology, Routledge, 213 pp., ISBN: 0-203-32144-8.
- SPEER, Susan A. and Elizabeth STOKOE (eds.) (2011), *Conversation and gender*, Cambridge University Press, ISBN: 978-0-521-87382-6.